

sequencing", "narrative prediction" og "narrative cloze". I første tilfælde gælder det om for eleverne at sætte en række fortællesekvenser rigtigt sammen. I andet tilfælde skal de indsætte manglende ord og sætninger og i tredje tilfælde skal de gætte, hvad der sker med fortællingen, når den med mellemrum stopper. Den ekstreme udgave af det sidste tilfælde er at fjerne lyden fra en udsendelse og så lade eleverne selv konstruere fortællingens forløb.

De nævnte eksempler er legio i bogen, og de tjener her blot det formål at vise, at bogen er rig på ideer, der uden videre kan omsættes i praksis i dansk medieundervisning.

Teaching the media er en bog til den ambitiøse medieunderviser. Det er en stor men relativt let læst bog. Det relative må imidlertid ikke forlede nogen til at tro, at den med held kan læses af eleverne. De teoretiske afsnit er vedkommende og præcist ajourførte. Det gælder f.eks. afsnittene om mediernes økonomi og ejerforhold. De teoretiske afsnit giver derfor den ballast, der skal til for at omsætte og videreudvikle undervisningsideerne.

Det er i klar forlængelse af hans ide om kritisk autonomi, at Masterman lægger op til tværfaglighed i medieundervisningen. Det kommer til udtryk i det sidste afsnit, hvor han forsøger sig med et holistisk syn på medieundervisningen.

Mastermans bog er blevet kritiseret for at være for optaget af at definere og analysere indhold på bekostning af en forståelse af den skabelsesproces, som medietekster gennemgår. Jvnf. tidskriftet Screen, Volume 27, Number 5, 1986.

Dette er efter min mening et rigtigt synspunkt, men når man tager i be-

tragtning, at medieundervisningen i de danske skoler for indeværende er særdeles fragmentarisk og bæres af ambitiøse og interesserede enkeltindivider, så tror jeg, at en sammenhængende og struktureret medieundervisning udmærket kan tage sit udgangspunkt i indholdet, og det kan Teaching the Media fint bruges til.

Jannicke Eva Poulsen: Massekommunikation, 4 hefter om massekommunikation med moderne medier (Metode, 46 s., Avis, tidskrift, lov, 47 s., Ugeblade og reklame, 56 s., og Radio og TV, 47 s.), Forlaget åløkke, 1986, kr. 48,80 pr. stk.

Jannicke Eva Poulsen: Ungdommen i medierne, Forlaget åløkke, 1986, 96 s., kr. 68,00.

Anmeldt af: Elsebeth Korsgaard, adjunkt ved VUC, Viborg.

Massekommunikation med moderne medier omfatter 4 hefter: et metodehefte samt 3 hefter, der behandler aviser, ugeblade og radio/TV. Det har været forfatterens hensigt at lave en lærebog i massekommunikation, hvor eleverne kan hente baggrundsviden til analyser af massekommunikative tekster. Alle hefter indeholder illustrative tekster og billeder. Hvert hefte afsluttes desuden med arbejdsspørgsmål samt analysekemaer.

I det første hefte, som behandler metode, bliver man præsenteret for bl.a. argumentationsanalyse, billedanalyse og stil og stilfigurer. Heftet beskæftiger sig stort set kun med enkeltstående analyseinstrumenter til at

åbne op for medietekster. Afsnittet om argumentationsanalyse er meget grundigt, og der gives adskillige teksteksempler på argumentationens snørklede veje. Men jeg savner egentlige metodiske overvejelser. De få ansatser til metodebeskrivelse, der er i heftet, indgyder ikke læseren de største forventninger til indholdet. Massekommunikation defineres f.eks. sådan: "I modsætning til fiktion beskæftiger massekommunikation sig med virkeligheden" (s.11). En meget traditionel definition, der snarere blokerer end åbner op for det særegne ved massekommunikation. Et af de spørgsmål, man nødvendigvis må beskæftige sig med i arbejdet med medier, er netop, hvor virkelig den massekommunikative virkelighed er.

Den meget traditionelle tilgang til massekommunikation, som anslås i metodeheftet, føres videre i de øvrige tre hefter. Det er næsten, som om de sidste års massekommunikationsforskning slet ikke har eksisteret.

I hefte 2 om avisen (og 3 sider om tidsskriftet og lovteksten) præsenteres en gennemgang af avisen, som bevæger sig på overfladen, sådan som avisen ser ud ved første gennemsyn. Avisens emner og stofområder behandles, men der gives ingen forklaringer på, hvorfor avisen ser ud, som den gør. Når forfatteren f.eks. skriver: "Den moderne avis bruger især mange billeder. Det er blevet en profession at være pressefotograf". (s.16), savner man i høj grad en nærmere beskrivelse af udviklingen af den moderne avis.

Hefte 3 om ugeblade og reklamer må betragtes som seriens mest vellykkede. Forfatteren behandler her de forskellige genrer og teksttyper i ugebladet hver for sig, men beskriver ligeledes, hvorledes genrerne glider sammen

og struktureres efter et samlende princip, nemlig underholdningsværdien. Modtageranalyse må i arbejdet med ugeblade indtage en central placering. Heftet berører da også, at kvinder er den væsentligste modtagergruppe. Men forfatteren lægger mere op til moralisering frem for analyse, når hun skriver:

Fejlen (ved ugeblade, min tilf.) opstår, fordi de løsninger, der tilbydes på problemerne, ikke er tilpasset den enkelte læser og ikke er grundige nok..... Men der findes sikkert også læsere, som kan bruge ugebladene til det formål, der nu passer dem, uden at lade sig misbruge. (s.32)

Den slags ytringer kommer man ikke langt med.

Radio og TV defineres i seriens afsluttende hefte som mundtlig massekommunikation. Billedsiden på TV beskrives som en udsendelseeffekt (s.16). Det må betragtes som en noget overfladisk betragtning at anskue billeddelen som et vedhæng. Heftet indeholder en gennemgang af DRs organisation, beskrivelse og behandling af udsendelsestyperne i DR, et særskilt afsnit om TVavisen og endelig et afsnit om den fremtidige medieudvikling. Får eleverne så den baggrundsviden i hænde, som lovet i indledningen? Nej, ikke ganske. Den adskilte behandling af de enkelte udsendelsestyper er nødvendig, men jeg savner nogle overvejelser over programfladen som sådan, f.eks. om det er rimeligt at fastholde den skarpe grænse mellem nyhedsstof, meningsstof og underholdningsstof. Desuden synes jeg, at beskrivelser som "Den alvorlige underholdning vil i reglen være fiktion og høre hjemme under skønlitteratur, når den skal analyseres", nok kan debatteres, og i hvert fald burde være bearbejdet yderligere.

Det er ambitiøst at ville give en samlet fremstilling af massekommunikation med moderne medier. Det er rigtigt, at der stadig savnes undervisningsmateriale på dette område, som forfatte-

ren skriver i indledningen. Men disse fire hefter dækker ikke behovet for en lærebog på området, i hvert fald ikke på gymnasialt niveau.

Jannicke Eva Poulsen har desuden udgivet et emnehefte til massekommunikation: Ungdommen i medierne. Heftet er opdelt i 12 kapitler, der hver indeholder læretekst, opgaver og tekster. Samtlige tekster har ungdommen som emne. Teksterne illustrerer forskellige fremstillingsformer i medierne, og der præsenteres tekster fra både aviser og ugeblade samt forslag til analyse af de elektroniske medier. Læreteksterne fungerer på samme måde, som de, der findes i hefterne om massekommunikation med moderne medier. Men teksterne og de tekstnære arbejdsopgaver er gode og illustrative. De er velegnede til massekommunikationsundervisningen, hvor man ofte savner tekster. Heftet kan desuden anvendes i forbindelse med temalæsning.

Samtlige 5 hefter kan selvfølgelig bruges i undervisningen, især på grund af det store tekstmateriale. Men lærestof, viden om metode, må læreren stadig 'klippe' sig til andre steder.

Gordon Albøge/Ole Thinesen:
Dansk-informatik, Forlaget
FAJAMO, Holstebro 1987,
136 s., kr. 98,-.

Anmeldt af: Jens Breinholt
Schou, adjunkt ved Tårnby
Gymnasium

Dansk har været mange forskellige ting. For en del dansklærere var det i 1970'erne et problem at fastholde et danskfagligt særpræg

i de store tværfaglige projekter. Reaktionen kom i begyndelsen af 80'erne, med forsøg på at finde danskfagets identitet, godt hjulpet på vej af Bertel Haarders reformdrømme.

Om bogen Dansk-informatik står der i forordet: "skrevet og tilrettelagt specielt med henblik på edb-undervisningen i faget dansk i gymnasiet". De fleste andre bøger om informatik på dagens bogmarked lægger vægt på tværfaglige problemstillinger; i denne bog tilbydes en danskfaglig synsvinkel på edb-undervisningen.

I første afsnit præsenteres bredt de problemer der kan opstå ved overgangen til "det kommende informations-samfund"; her berøres både sproglige, psykologiske og sociologiske emner. I de følgende afsnit fastholdes disse problemstillinger, men hovedvægten lægges på sprog- og kommunikationsanalyse. Afsnittene har overskrifterne: "AI - oversætterprogrammer og mindware" (AI er en forkortelse for Artificial Intelligence), "Computerspil og spilfascination", "Reklameanalyse", "Databaser og massekommunikation", "Elektronisk tekstbehandling", og "LIX, formaliseret tekstanalyse", "En stikprøve viste en lix på 44 i bogen; ifølge side 124 betyder en lix på 40 middel-, og en lix på 50 en svær læsbar tekst).

Afsnittet om "- oversætterprogrammer og mindware" er et af de gode afsnit i bogen, her demonstreres at danskfaglige problemstillinger kan være væsentlige, når der skal undervises i informatik i skolesystemet. I dette afsnit gør forfatterne meget ud af at forklare og give eksempler på de sproglige problemer, der er forbundet med at fremstille programmer til at oversætte tekster fra et sprog til et andet. Afsnittet anskueliggør at undervisningen i et danskfagligt emne kan bruges til at forstå nogle af problemerne ved at indføre edb.

Synsvinkelen er mere snæver i afsnittet "Reklameanalyse"; hensigten synes at være en danskfaglig indsigt i

hvordan reklamer er sat sammen. I afsnittet behandles reklamer om computere og computerspil. Der gives forslag til en reklameanalyse, og der stilles nogle små opgaver til bogens illustrationer. Opgaverne og analyseforslaget giver et godt grundlag for en elementær reklameanalyse koncentreret om selve reklamens virkemidler; men opgaverne hverken hjælper eller tvinger eleverne til at se reklamerne i nogen som helst sammenhæng. Da perspektiverne mangler, er det ikke umiddelbart klart hvorfor der skal være et afsnit om reklameanalyse i en bog om informatik. Hvis dette afsnit skal bruges meningsfyldt, må læreren tilføje nogle oplysninger og stille supplerende spørgsmål til eleverne for at bringe dem på sporet af perspektiverne.

Hvert af de syv afsnit i bogen er formet som forfatterens præsentation af et emne; til at belyse emnerne er der indsat enkelte kortere kildetekster. Hvis bogen skal bruges til mere selvstændigt elevarbejde, bliver det nødvendigt at supplere med nogle flere synspunkter fra andre kildetekster.

Et væsentlig emne i bogen er computerspil og spilfascination. Først præsenteres computerspilmarkedet og spiltyperne, derefter introduceres en psykologisk forklaring på spilfascinationen. Årsagen til den voldsomme fascination findes i den såkaldte ny socialkarakter med "de narcissistiske karaktertræk". Narcissismeteorien fremlægges på en klar og overskuelig måde; men desværre undgår forfatterne ikke den almindelige begrædelse af de stakkels unge mennesker med de skrækkelige karaktertræk: "Narcissisten har svært ved at klare ulystprægede situationer og har et stort behov for stimulanter, morskab (fun) og surrogater. Narcissisten køber tryghed og frihed for angst via ting. Han er

tryghedsnarkoman" (p. 62). Forfatterne har tidligere i bogen hævdet at det særlige ved den menneskelige viden er "at vores viden er dialektisk, hvilket vil sige, at den ikke kan sættes på en enkelt udtømmende formel" (I sig selv er det en lidt upræcis definition på begrebet dialektisk). I fremstillingen af narcissismeteorien mangler den nødvendige dialektiske forståelse af de unges vildfarelser.

Det er således ikke i sine psykologiske perspektiver bogen har sin styrke. Det er netop en Dansk-informatik med vægten på det sproglige og kommunikative. Heri ligger dens force og dens begrænsning.

P.S.: Til bogen findes en diskette med et lix-program og øvelsetekster. Dette program er ikke sendt til anmeldelse.

Karin Rejler: Se mera! Handbok för tv-tittare, (Illustreret af forfatteren), Solna 1985, Sveriges Utbildningsradio AB., 128 s.

Anmeldt af: Henrik Poulsen, adjunkt ved KAF Brøndby-Rødovre.

At tv-mediet er flygtigt afspejler sig ofte i de undervisningsbøger, der fra tid til anden udkommer om emnet. De kan have karakter af at være uoverskuelige, teori-fattige øjebliksbilleder af et materiale, der forlængst er udvisket. De beskriver noget, der ikke er mere og aldrig mere kommer igen, de er dødsmasker over tv, som det var i fjor. Det er derfor en pædagogisk udfordring at holde stoffet i live og sikre, at bogen også om 3 år er brugbar. Allerede nu står der undervisningsbøger om TV-avisen i skolernes